

פתח
האחד. לראות ד"ר אם יש עונש ושג ויכניס
נצטוו: ביום היום. הניח הקדוש ברוך
הוא שמה וננתיקה, שלא להטריחו באורחים.
ולפי שראה מנעור שלא היו אורחים באים,
הצא המלאכים עליו דמות אנשים:

היה נוט' הרויך
יום רביעי טו גשון
התעל

אבות ישראל

ד. עצמות החפץ של היות טוב לכל, בלא שום הגבלה בעולם כלל, בין
בנמות הניטבים ובין באיכותו של הטוב. זהו הגרעין הפנימי של מהות נשמתה של
כנסת ישראל. זאת היא ירושתה ונחלת אבותיה. הרגש הטוב הזה, לפי גדלו, היקפו
ועמקו, כן צריך שיהיה מעוטר בחכמה גדולה ובגבורה כבירה, למען דעת איך
להוציאו אל הפעל בכל גזוניה.

(ג) ויאמר אדני אם נא
וגו'. לגדול שנהם אמר, וקראם כולם
אדונים, ולגדול אמר אל נא מעבור, וכיון
שלא יעבור הוא, יעמדו חזריו עמו, ונלשון
זה הוא חול. דבר אחר, קודש, והיה
אומר להקדוש ברוך הוא להמחין לו עד
שיוון ויכניס את האורחים. ואף על פי
שכתב אחר וירך לקראתם, האמירה קודם
לכן היטה, ודרך המקראות לדבר כן כמו
שפירשתי אלל לא ידון רוחי באלם (ישל י ג)
שכתב אחר ויולד נח ואי אפשר לומר כן,
אלל אם כן קודם גזירת ק"כ שנה, ושתי
הלכות נבראשית רצה (מס י):

ועצמות כאלה אם
יודק לקרב אותם מי שאין בו דעה עמוקה של טבעית-עין לדעת לחלק בין הצד
הסגולי הפנימי הקדוש, שבהם, ובין הצד הבחירי המקולקל שבהם, שהוא מקיף את
נפשם כחוחים וקוצים הסוככים שושנה, הוא יוכל להתקלקל הרבה ח"ו וללמוד
מעשיהם, ולהדבק בצד הרע שבהם והוא מחוייב להתרחק מהם, והשיית נותן
בלבבו רצון זה ומחשבה זו של שגאה ושל התרחקות, כדי שלא יבולע לו. אבל
מי שהוא תמיד שקוע ברעיונו בהסתכלות פנימית, באור תורה וקדושה ויראה עילאה,
מצד רוממות רבון כל העולמים חיי החיים ב"ה, ולא ח"ו ביראה תתאה לבדה מצד
עונשי עוה"ו או עונשי עוה"ב, — שהיא יראה היצונית, שאסור לת"ה העוסקים
ברויתורה בהבנה פנימית להרבות בה, רק לקחת ממנה מעט, כדי ליסר את הגוף
וינתיחו הגסות, במדות רעות ותכונות מגונות ח"ו, אבל העיקר צריך להיות הלב
מלא אהבה קדושה, ויראה עליונה, מסוד קדושים, כיראת מלאכי-מעלה גבורי-כח
עושי דבר-טוב — ת"ח כאלה הנם מכירים בטבעם את טבע הסגולה הפנימית, ויודעים
להפריד ממנה בדבקות-מחשבתם את הקליפה הבחירית, והם חייבים ומוזהרים ע"ז
לקרב פושעים כאלה שסגולה פנימית יש להם, כדי לעורר יותר ויותר את כח
הטוב הצפון בהם, עד שיתגבר לגמרי על הרע הבחירי ויכניע אותו, ופעולת הכמים
לוקחי נפשות, כאלה אינה חוזרת ריקם בשום פעם; לפעמים פעולותיהם נראות
כגלו, ע"י מה שהמקורבים מהם מטיבים את מעשיהם, ומישרים את דעותיהם יותר
בפועל ולפעמים נכנס רק גרעין פנימי בהם, וכבר בטוחים הם שלא יפטרזו מן
העולם בלא תשובה, ואפילו אם חלילה יהיה המושפע כ"כ גרוע עד שהוא בעצמו לא יוכה

(ז) בן בקר רך וטוב. ג'
פריס היו, כדי להאכילן ג' לשונות מברדל:

ורדצו
רצוים. נפגור שהם ערבים שמשתמחים
לאנך רגליהם, והקפיד שלא להכניס עזרה
כוכבים לביה, אלל לוט שלא הקפיד, הקדים
לינה לרחינה, שנאמר (ישל י ט) ולינו ורחנו
רגליכם:

פיק ב
(ח) ויסע משם אברהם. כשראה שחרטו
הכרנים ופקקו העוצרים והשנים נסע לו
משם. דבר אחר להתרחק מלוט שיאל עליו
שם רע שאל על צמותיו:

פרק י
(ט) אולי יש המשיים
צדיקים. עשרה נדיקים לכל כך ונרן, כי
ה' מקומות יש:

רמב"ן

סלת ניקה מעט:
(ז) וטעם ואל הבקר רין אברהם. להגיד רוב השקו
כנדיבות כי האדם הגדול אשר היו בביתו שמונה
עשר ושלש מאות איש שולף חרב והוא זקן מאד וחלוש
כמילתו הלך הוא בעצמו אל אהל שרה לזרז אותה בעשיית
הלחם, ואחרי כן רץ אל מקום הבקר לבקר משם בן בקר
רך וטוב לעשות לאורחיו, ולא עשה כל זה על יד אחד
ממשרתיו העומדים לפניו:

(ז) קטח בלתי. סלת לעוגות, קמח לעמילן של טבחים
לכסות את הקדרה לשאוב את הזוהמא. לשון רש"י.
וכך הוא בבראשית רבה (מס יב), ושם פירשד שהיו שלש
סאים לכל אחד, ולא ידענו למה הרבה בלחם כל כך
לשלשה אנשים. אולי ידע הסתלקות המאכל ראשון
ראשון, והוא במרבה עולות למזבח, או שטעדו גדולי
ביתו עמהם לכבודם. ועל דרך הפשט, מהרי שלש סאים
קמח לעשות מהן סלת, והנה הוציאה מכל השלש סאין

הקדוש של תה"ק, כ"א להתגבר במלחמה חיובית לבנות מערכת הנהגה ע"פ מדתו של אברהם אבינו ע"ה של תגבורת מדת החסד. וה"ה לכל התנגדות הראויה להיות מצד דרך האמת והצדק אל דרך הרשע והשקר, שצריכה שלא להסתפק בשלילה כ"א בקביעות ענינים חיוביים של דרכי האמת ההפוך מדרך השקר, לאמר זה הדרך לכו בו, כערך מדתו של אברהם אבינו העומדת בניגוד של פועל נגד סדום וחפצה.

יב. בשלמא כולוהו ניכא, אלא אשתו של לוט פורענותא היא דאמר ברוך דיון האמת, והא ושבח קתני, תני על לוט ועל אשתו מברך שתים, על אשתו אומר ברוך דיון האמת, ועל לוט אומר ברוך זוכר הצדיקים. יסוד אבדה סדום הי' להעמיד בעולם גודל ערך החסד, וכמה גדולה היא ההשחטה של אבדן מדת החסד בעולם. והנה ההיפך ממדת סדום ממש הי' אברהם בעל החסד ומרחיבו בעולם. והנה בנוהג שבעולם כשישנם מלחמות של דיעות, ישנם כאלה שהם מתנגדים לאיזה שיטה אבל התנגדותם היא רק בשלילה, מפני שמוצאים את הרעות הבאות ממנה, אבל כ"ז שלא ימלאו ידם לבנות שיטה אחרת שתנהיג את העולם בדרך רצוי וטוב ממנה, עוד לא השלימו את המבוקש. ע"כ באשר לסדום היתה שיטה מדינית של שנאת החסד וקבעו ע"ז הנהגה מסודרת, א"כ מי שחלק עליהם אין די לו רק בשלילת שטתם כ"א צריך להעמיד שיטה משוכללת ראויה להנהגה מדינית ע"פ דרכי החסד. וזאת היתה מדתו של אברהם שתקן את החסד בדרך קבוע ומסודר, כמו שנאמר' עליו "אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ד' לעשות צדקה ומשפט". ע"כ כשמברכים על זכרון רעת שלילת החסד הבא ע"י פורענות של אשתו של לוט, להורות על השנאה הראוי' לקבע בכל לב על כל הנהגה שתקום בעולם לדחוק את גבול החסד, ראוי להסמיק לזה מיד הזכרון של הצלת לוט הבא ע"י אברהם בערך זכרון. כי הזכרון בא ג"כ מהפכים, כשתזכור את הקור הזכור ג"כ את החום, ובזכירת הלבן יזכר השחור וכיו"ב מההפכים, ע"כ נזכר אברהם בזכירת סדום כהק המושגים המתנגדים. אבל ההוראה הלימודית בזה היא כי לשלילת הנהגה של מיעוט צביון החסד ראוי להלחם לא רק בדרך שלילה של אי החזקת השיטה ההיא המתנגדת למוסר

אורח ישרא' ק

1. שתי נטיות מתרוצצות. הננו פוגשים בנפש האדם, לשתי מגמות מחולפות. נטיה למלא את כל שאיפת הרע, את כל התאות היותר שפלות, בין מצד ההומר בין מצד הרוח, שהן עוד מתרבה ומסבכות בעוזן את האדם, כקנאה ושנאה וכיוצא בהן — ולעומתה לא נוכל להתעלם מלראות את שאיפת הטוב, המתגלה לפעמים ברוחו של אדם, שכל העולם כולו כדאי הוא לה, להשכילו ולהיטיבו, ולמלאות אותו חסד אהבה ואורה, אבל כל נטיה חפצה להתגדר בלבדה ולהיות היא השלטת בקרב הלב ומלאה את כל רוח ונפש. והניגוד הזה הוא מרעיש את הלב וממלא את החיים הלחלוח, והאדם מתאמץ תמיד איך להשלים בקרבו השלמה פנימית, ובלבד שיחדלו ממנו מצוקות נפשו, והשלום מתכוונן ע"י כבישת אחד מן הצדדים בדרך כניעה

לצד השני, או — מה שהוא למעלה מזה — בדרך כריתות ברית והתאחדות גמורה, באופן שהצד המנגד מתהפך כולו, עם כל כחותיו, להצד שכנגדו לחם. על כן ישנם שני דרכים בהשאיפה לההשוואה של התשוקות, שיסודי חיי האדם, הפרטי והחברותי, נבנים עליהן, והם הם הלזקחים את המקום היותר גדול בכל ערכי החיים וטעיפיהם. הדרך האחד הוא דרך היירידה, כלומר להזריק את האדם בחינוך כזה עד אשר סוף־כל־סוף ישתקע קול אלהים אשר בלבבו, ויהיה כולו יכול להיות מסור לשאיפותיו המוטבעות בעומק הומו, ויצר הרע של הכעס והתאווה השנאה והזדון שבנפשו, וזאת היא מחשבת הרשעה, המקפלת את החלק היותר חזק שבקיבוצים האנושיים. הדרך השניה היא דרך העליה, לבקש להנך את האדם עד שיבא למרום המטרה, שרק קול האלהים ישמע בלבבו, ורק הטוב האור החסד והאהבה יהיה חלקו, זה הדרך תולך וגכבש לאטו, בצעדים מדודים ואופן השאי למאד. באימות הגלמה בישראל השאיפה אל השלום העליון, השלום האמתי, שהוא בטוח בנצחונו, אע"פ שדרכו רחוקה והיא עומדת בקשר מלחמה נגד השאיפה החפזת, אשר סופה לחול ולקבוע את אפיקיה לעין כל, ועל היות זו אהר וישנו